

Under ett skolår dödades 43 personer i amerikanska skolor

Skolåret 1997 - 98 dödades 43 personer i skolor i USA. I Columbine, dödades 12 elever av två unga studenter. Enligt utredningen fanns det många varningssignaler innan mordet, men ingen tog dem på allvar

Av Bo Munthe

Under skolåret 1997-1998, dödades 43 personer i amerikanska skolor, både elever och skolpersonal. Och 135 skadades i anslutning till skolverksamhet. Det visar statistik från NSSC, National School Safety Center.

Den värsta händelse som hittills inträffat i USA är massakern i Columbine, Colorado den 20

april 1999. Två unga studenter, **Harris** och **Klebold**, som gick under benämningen "trenchcoatmaffian" dödade 12 elever och en lärare, varefter de sköt sig själva. 15 döda och 21 skadade vid ett och samma tillfälle.

Columbines sorg efter denna tragedi fortsätter. En av de dödade begick självmord en tid efter händelsen och idag kan man konstatera att ännu ett självmord begåtts. Inte alla inblandade vill se ett samband mellan massakern och det senaste självmordet, men klart är att personen i fråga var direkt drabbad av massakern.

Hade varnat på sin hemsida att han var beredd att begå mord

Vad var det då som drev dessa båda till synes vanliga ungdomar till ett av världshistoriens värsta skolmassaker? Enligt alla statistiska uppgifter borde händelsen inte ha inträffat.

Knappast i någon av de aktuella dödsjutningarna i de amerikanska skolorna har någon utförts av personer som man "skulle förvänta det sig av". Inte heller har de hänt i de skolor man kunnat förvänta sig. "Vanliga" medelklassgrabbar, så tonåringar i förortsskolor från medelklassfamiljer är vanligtvis gärningsmän.

I Jonesboro, Arkansas den 24 mars året före händelsen i Columbine skedde en annan massaker. Fyra skolflickor och en lärare sköts ihjäl av två elever, 11 och 13 år gamla. Vad som kommit fram under utredningen av Columbine-massakern är att en ung pojke sagt att "här skulle man göra ett nytt Jonesboro". Om detta yttrande kom

forts på sid 44 ►

ScanPix

I Jonesboro, Arkansas skedde 1998 en fruktansvärd massaker på en skola. Fyra skolflickor och en lärare sköts ihjäl av två elever, som var 11 och 13 år gamla.

Mördarna hade sammanlagt 99 bomber och handgranater

från Harris eller Klebold är inte vederlagt.

Den 18 maj 1998 hänvisade en förälder till ett av skolans barn, **Eric Harris**, att denne nästan ett år tidigare massakern på sin hemsida varnat för att han var beredd att begå massmord. Utredningen har också visat att de båda gärningsmännen planerat dådet under ett helt år. Båda hade gjort vittnesuppgifter där de förklarat varför de var tvungna att göra en sådan fasansfull handling.

Harris och Klebold bidrog till att våldet i USA gått från mobbing/bullying till knytävar till skjutvapen och därefter till sprängmedel. När de steg in på skolområdet, var de utrustade med halvautomatiska vapen, gevär, handgranater och små bomber.

De sköt 188 skott från vapen som de bl a köpt av kamrater

Filmer från skolans övervakningskameror har visat att Harris och Klebold bl a hade placerat ut två stycken 20-punds propanbomber i kaféet morgonen före dådet. Dessa bomber detonerade inte, vilket gjorde att mängder av människoliv spardes. Hade de exploderat, befärrar utredarna att samtliga som befann sig i kafeterian hade omkommit, 488 personer.

Utredningen har visat att de sköt 188 skott med vapen som de bl a köpt från kamrater. Dessa sk kamrater har nu trätt fram och medgivit att de sålt vapnen, vilket innebär att de har långa fängelsestraff att vänta. En sammanfattning över de bomber Harris och Klebold hade visar upp en skrämmande arsenal:

- 30 bomber exploderade inne i skolan

- 46 bomber utplacerade i skolan som inte detonerade
- 12 bomber i Klebolds bil
- 1 bomb i Harris bil
- 6 bomber i Klebolds hem
- 2 bomber i Harris hem

Mördarna hade sammanlagt 99 bomber och handgranater.

I december förra året inträffade den senaste skottlossningen i en skola. Fort Gibson, Oklahoma drabbades denna gång. Turligt nog blev ingen dödad, men det är tillräckligt illa när fem elever blir skottskadade.

Gärningsmannen var även denna gång en 13-årig vit tonåring, som ingen kunde ana kunde göra något sådant. Denne lille "oskyldige tonåring" hade hittat en pistol hemma. Han tog med den till skolan och avlossade 15 skott. En av eleverna som blev beskjuten hade änglavakt. Ett skott träffade ryggsäcken som denne bar på ryggen och satte sig i en av hans böcker.

Under ett föräldramöte på skolan några veckor efter skottlossningen blev två mammor osams, varvid den ena drog fram en pistol, som hon hotade den andra mamman med. När en annan mamma reste sig, gick ett skott av och träffade henne, dock inte dödligt.

Självklart är det lätt att fastna i den hemska händelsen i Columbine, en händelse som för alltid har ändrat inställningen hos de flesta amerikanska skolelever, liksom hos personal och föräldrar. Nu har till och med olika polisorganisationer infört

Micke Karlsson

Den amerikanska polisen blir ibland tvungna att avvärja skolelever som tar med sig vapen till skolan. Ett annat problem är försäljningen av narkotika på skolorna.

träning av skolincidenter, där man bl a använder händelserna i Columbine som exempel.

Händelsen i Columbine överträffas endast av den skolmassaker som skedde i en småskola i Dunblane i Skottland den 13 mars 1996. **Thomas Hamilton**, en udda och sorglig 42-åring, sköt under 3-4 minuter ihjäl 15 barn och en lärare innan han satte revolverpipan i munnen och tryckte av.

Han hade avlossat 105 skott och träffat med 58. De vapen han hade med sig, två pistoler och två revolverar med sammanlagt över 500 skott, var hans egna licensierade vapen.

Dödsjutningarna i skolan i Dunblane slutade med ett totalt skjutvapenförbud i hela England. Att jämföra detta med amerikanska förhållanden går inte, eftersom synen på handeldvapen i USA är avsevärt krasare.

Amerikanska medborgare litar inte på att regeringen skyddar dem, de anser att var och en måste ta ansvar för sin egen och sina anhörigas säkerhet. De är

alltså fångade i en förrädisk fälla. Å ena sidan manar de till beväpning, å andra sidan slåss de för vapenkontroll. I en ort i USA fick man ned brottsligheten till ett minimum när myndigheterna införde obligatoriskt vapeninnehav för alla medborgare!

Forskare anser att en bidragande orsak till amerikanens syn på våld och säkerhet är massmedias presentation av det våld som händer i samhället. Det skapas en rädsla som för amerikanen endast kan bemötas med att denne beväpnar sig. Innan nivån på rädsla och oro minskar i USA, kommer troligen medelamerikanen hellre att dö än ge upp sin rätt till att bära vapen.

Skolan fick tillstånd att sätta upp kameraövervakning

I en grundskola i New York var eleverna tvungna att passera genom ett område med prostituerade, hallickar och drogmissbrukare. Området låg precis i anslutning till skolan och myndigheterna funderade länge på vad som kunde göras åt det. Till slut fick skolan tillstånd att sätta upp kameraövervakning, som även täckte det område där eleverna hade mest problem.

forts på sid 46 ►

THE BLACKBOARD JUNGLE

Chockbok om skolvåld fick USA att vakna

Först i slutet av 1950-talet insåg amerikansk polis och amerikanska utbildare att brott och våld på allvar började tränga in i skolorna.

När **Evan Hunter** 1954 gav ut boken "The blackboard jungle", satte amerikanen morgonkaffet i halsen. Tidigare hade ingen författare, eller filmmakare, visat den brutala sida av den amerikanska skolan han visade.

Men i slutet av 50-talet insåg amerikanska utbildare och amerikansk polis på allvar att brott och våld började tränga in i skolorna.

Och i början av 1960-talet kom skolsäkerheten i fokus. Men otillräckliga ekonomiska resurser gjorde säkerhet i skolan till en sekundär fråga. Samtidigt ville inte skolorna att polisen skulle inkräkta i deras eget arbete. Å andra sidan kunde skolorna dömas till skadestånd om något inträffade som kunde ha förebyggts med korrekt preventivt handlande.

I slutänden befann sig landet i ett svårt dilemma: skulle man bjuda in polisen som permanent invånare i skolorna, eller skulle man helt enkelt ignorera problemet brott och våld? Efter ett tag blev kostnaderna för det bristande preventionsarbetet, för att inte tala om kostnaderna för att inte göra något alls, allt för

uppenbara.

Aven i slutet av 1960-talet använde skolornas administration polisen enbart till specifika problem, t ex att avbryta slagsmål, kontrollera skadegörelse eller kontrollera trafiken runt skolområdet. Det fanns klara indikationer på att skolledningarna så långt som möjligt försökte undvika det juridiska maskineriet och utnyttja interna möjligheter.

Mot slutet av 60-talet började det uppstå allt större problem i skolorna. Upplopp, narkotika, gängkrig och andra problem gjorde att det blev ett närmare samarbete mellan skolornas ledning och polismyndigheter.

Sedan mitten av 70-talet har det varit en kontinuerlig förbättring i relationerna mellan skola och polis. Särskilt när det gäller brottsprevention. De vanligaste programmen har varit sambandet mellan skola och polis, SRO (en sorts skolpolis), antiskolprogram och droginformation. ■

'Inpasserings- kontrollen till en skola i NY tar två timmar varje morgon

När det blev känt bland kriminella att deras ljusskygga verksamhet filmades, flyttade de till annan plats och barnen kunde gå till sin skola genom en lugn omgivning.

I en av New Yorks största high schools tar det 43 poliser två timmar varje morgon att låta mer än 2 000 elever passera genom metalldetektorer!

Jag är denna high school med en high school i Greensburg utanför Pittsburgh. Där finns en konstsamling värd två miljoner dollar. Tavlorna hänger helt öppna i skolans korridorer och har samlats in under många decennier. Det enda skydd man skaffat är inglasning av tavlorna. Att tavlorna inte utsatts för skadegörelse beror på att eleverna känner sig ansvariga för att konstsamlingen bibehålls i sitt ursprungsskick.

De största brottsproblemen kommer först till Los Angeles

I en annan skola finns ett påtagligt bevis för den amerikanska inställningen till skjutvapen. Här finns en dörr med skylt "shooting-range", "skjutbana". Till helt nyligen hade man använt riktiga gevär men varit tvungen att gå över till luftgevär. Orsaken var dock inte att man ville upphöra med eldvapen, utan att skjutinstruktören visat upp tydliga bevis på blyförgiftning!

Pasadena utanför Los Angeles kallas "rosornas stad". Den som tar hand om rosens törnen är **Jarado Blue**, chef för områdets skolpolisdistrikt. Han berättar att de flesta brottsproblemen först kommer till Los Angelesområdet. Ett område med enorma gängproblem, 167 olika språk och bestående till mer än 60 procent av hispanics. Drog-

Micke Karlsson

problematiken i Los Angeles får, enligt Blue, samma problematik i andra städer att framstå som småproblem.

Både elever, lärare och föräldrar drabbas. När en elev i high school blivit ett problem genom gänginblandning, drogmissbruk, mobbning eller andra dumheter, kan denne hotas med förflyttning till en annan skola.

Men vad man gör med detta är bara att skjuta över problemet till ett annat område. När bråkstakarna insett att de riskerar att förflyttas från sin skola, flyttar de själva till t ex Denver, där de tillämpar vad de lärt sig i skolan och i fängelser.

En rektor på en skola fick ta emot 100 elever som suttit i fängelse

Filmen "American History X" är en fasansfull skildring av de sociala missförhållandena i USA. Den speglar en värld som består av förlorare, rasister,

nazister och gängmedlemmar. Filmens huvudperson hamnar på Rikers Island utanför New York för ett mord han begått. Rikers Island är ett fängelse som anses vara en fasansfull plats att vara på. Som så ofta när man ser på film isoleras man från verkligheten just för att det är en film.

Jag har tittat på en del filmer som behandlar just de sociala missförhållandena i USA. Filmer som vid första anblicken kan synas vara just film, inte något annat. Men efter att ha sett skolor och miljöer i New York och andra ställen kan jag konstatera att det inte alltid "bara" är film. Det är många gånger grundat på en verklighet som vida överträffar dikten.

Rikers är inte bara ett fängelse, eller korrektionsanstalt som det också kallas. Det är en utbildningsanstalt. Det är dessa anstalter som många gymnasieungdomar hamnar i.

En rektor drabbas inte sällan av att en eller flera elever som börjar på dennes skola har varit

På många amerikanska skolor patrullerar poliser dagligen. De förvisar inkräktare, förhindrar slagsmål både under och efter skoltiden.

intagen både ett och två år på någon av de många anstalterna i USA. Och rektorn och skolpersonalen får sällan information om elevens bakgrund.

En rektor på en skola fick ta emot 100 elever som suttit i fängelse.

Men är då mörkret kompakt? Nej, mängder av organisationer och företag arbetar aktivt för att skapa trygghet i skolorna. Det kan handla om tekniska hjälpmedel som metalldetektorer, larm och övervakningskameror. Eller genom utbildning av "mjukvaran", alltså lärare, elever, skolpersonal och föräldrar, i att förebygga brott och våld i skolorna.

President **Bill Clinton** har nyligen beviljat 61 miljoner dollar i stöd för att skapa 453 nya polistjänster i de amerikanska skolorna samt mer än 41 miljoner dollar för att förebygga våld bland ungdomar och att göra skolorna tryggare.

Mer än 100 miljoner dollar (över 800 miljoner kronor) har alltså beviljats för att stärka tryggheten för de amerikanska ungdomarna.

I dessa pengar ligger åtgärder mot alkohol- och drogmissbruk, vålds- och aggressionsförebyggande åtgärder samt utveckling av barnens hälsa. ■

POLISENS ROLL

Den amerikanska polisen blir alltmer skolpoliser

De amerikanska skolpoliserna skyddar inte bara eleverna mot brott, de tar nu allt större del på det sociala området.

I de skolsystem där polisens närvaro behövs dagligen kan polisens uppgifter variera avsevärt. I dessa skolor patrullerar poliser skolområdet, utreder brottsmisstankar, förvisar inkräktare från området och förhindrar slagsmål och andra störningar både under och efter skoltiden.

Som tillägg till de normala plikter en polis har förväntar sig även

skolans administration, föräldrar och elever att en skolpolis även ska arbeta med följande frågor:

- Fungera som en informationskanal mellan polis, skola och personal
- Delta på möten med skolan såväl som med elever
- Problemlösare för elevernas välfärd
- Ge elever och personal goda råd om säkerhet
- Ge elever råd i olika problemfrågor
- Fungera som lärare i speciella ämnen
- Samordna antiskolk-program
- Assistera och övervaka program för verksamhet efter skolan
- Handha parkerings- och andra

trafikfrågor

● Leda och övervaka skolans egna barnskolpoliser

Efter de mängder av hemskheter som inträffat i amerikanska skolor de senaste 20 åren och de enorma narkotikaproblem som nu finns har myndigheterna utvecklat autonoma polisdistrikt inom skolområdena. ■

Micke Karlsson